

Juni 2020 - Forslag

Sønderris i bevægelse

Strategisk udviklingsplan

CFBO

Indhold

Forord: En genfortælling!	03
Vision for Sønderris	06
Sammenfatning: 5 strategiske retninger	07
Forudsætninger for fremtidens Sønderris	08
1. Hele Livet i Sønderris	14
2. Fællesskab i Sønderris	18
3. Vi mødes i Sønderris	22
4. Natur med værdi i Sønderris	26
5. Find vej i Sønderris	30
Zoom: Et grønt hjerte i bevægelse	34
Zoom: Et hverdagsmødested	38
Handleplan - hvad nu?	40

Strategisk Udviklingsplan for Sønderris

Juni 2020 [\[FORSLAG\]](#)

Denne strategiske udviklingsplan er udarbejdet af CFBO i samarbejde med Esbjerg Kommune og lokale borgere fra Sønderris har været repræsenteret i styregruppen.

Dokumentet er afleveret i simpelt format med tilhørende illustrationsfiler da planen skal formidles digital. Materialet indskrives og opsættes i Esbjerg Kommunes digitale platform for kommuneplan og udviklingsplaner.

Store Torv 14, 1, 8000 Aarhus C
Blågårdsgade 8, 1., 2200 København N

www.cfbo.dk

Forord: En genfortælling!

Sønderris er stedet der har dét, der efterspørges. Her er et væld af muligheder for fællesskab, bevægelse og sammenhold. Sønderris er samtidig tæt på et stort antal arbejdspladser og bylivet i Esbjerg. Uden for døren er der adgang til grønne områder og kun et stenkast til den rå natur og havet.

Der er en stor tilfredshed med at bo i Sønderris. Det er et eftertragtet byområde, og bydelens udvikling er sket gennem sammenhold og fællesskaber

Udarbejdelsen af den strategiske udviklingsplan er derfor ikke et udtryk for, at der er behov for at skabe en ny fortælling om Sønderris. Det er nærmere et sigte mod en genfortælling, som giver fælles rammer og retning, både for de der allerede har boet her i 40 år, og de som måske skal bo her de næste 40 år.

Sønderris er en attraktiv bydel og et imponerende salg af byggegrunde gør, at bydelen vokser sig større og er under konstant forandring. Der bliver flere huse, flere gader, nye mennesker og flere nationaliteter. Der bliver flere børn, flere voksne og flere seniorer.

Det stiller naturligvis krav til bydelens udbud af servicefunktioner og faciliteter, så der er de rette tilbud til alle aldersgrupper og gode muligheder for at blive en del af fællesskabet. Der er behov for at tænke nye boligområder sammen med eksisterende boligområ-

der – fysisk og socialt. Sønderris skal opleves som en samlet bydel med hjerterum og med plads til flere.

Sønderris er en blandt flere bydele, som er del af Esbjergs udstrækning. Funktioner, faciliteter og servicetilbud, som er i Esbjerg og øvrige bydele herunder, er også til gavn og brug for borgere i Sønderris. Dertil er naturligt, at nærområdet ofte er i fokus, når hverdagen har sin gang. I Sønderris er borgerne optaget af at kunne fastholde og måske løbende udvikle de tilbud og funktioner, som bidrager til en i forvejen attraktiv bydel. Dét skal naturligvis ses i relation til hele Esbjerg som bysamfund.

Byrådet i Esbjerg har afsat midler til udarbejdelsen af en strategisk udviklingsplan for Sønderris. Men Esbjerg Kommune kan ikke udvikle Sønderris alene. Udviklingen skal og kan kun ske sammen med borgere og erhvervsdrivende i Sønderris, så man i fællesskab tager ansvar for den fortsatte positive udvikling. Denne udviklingsplan er blevet til med stor hjælp og engagement fra Lokalråd og borgere i Sønderris.

I styregruppen for planens udarbejdelse:

Tommy Noer, Formand i Sønderris Lokalråd
 Maria Høj Pedersen, Næstformand i Sønderris Lokalråd
 Inge Hansen, Sønderris Lokalråd
 Erik Jespersen, Direktør i Esbjerg Kommune
 Peter Bagge, Planchef i Esbjerg Kommune
 Morten Harder, Stadsarkitekt i Esbjerg Kommune
 Bo Meldgaard, Skolechef i Esbjerg Kommune

Sønderris er kendetegnet ved at være ramme om det gode hverdagsliv, og her er borgere i alle aldersgrupper, som tager ansvar for det gode liv og bydelens videre udvikling.

Der har været lokal borgerrepræsentation i projektets styregruppe, og der har været afholdt et offentligt borgermøde med workshop i januar 2020. I oktober 2020 afholdes atter et borgermøde i forbindelse med, at planen sendes i offentlig høring.

En strategisk udviklingsplan – hvad er det?

En strategisk udviklingsplan er en ramme, men ikke en facitliste. Det er et værktøj, som har givet anledning til dialog mellem borger, politiker og myndighed, og som nu tegner en fælles fortælling om, hvad Sønderris bevæger sig i retning af.

Planen indeholder borgernes og byrådets fælles visioner for den fremtidige udvikling i bydelen. Det har i arbejdet med planen været et centralt ønske om en lokal forankring, og ambitionen har været at give lokale borgere og foreninger mulighed for at påvirke byens udvikling og indgå i en fælles drøftelse om muligheder for områdets videre udvikling.

Som et led i processen frem mod planens tilblivelse er afholdt en række møder med borgere, unge og udvalgte aktører fra bydelen. Som et pilotprojekt i Esbjerg Kommune er der også arbejdet med digitale platforme til at samle input til planen. Det er sket med henblik på, at endnu flere har kunnet få mulighed for at kommentere med tanker og idéer til udviklingen. Dertil har der været lokal borgerrepræsentation i projektets styregruppe, og der har været afholdt et offentligt borgermøde med workshop i januar 2020. I oktober 2020 afholdes atter et borgermøde i forbindelse med at planen sendes i offentlig høring.

Planen bidrager til Esbjerg Kommunes Vision 2025

Den strategiske udviklingsplan for Sønderris er med til at gøre vision 2025 for Esbjerg Kommune til virkelighed. Esbjerg vil være den kommune, hvor hverdagen fungerer bedst, og hvor der er stærke fællesskaber, foreninger og netværk.

Sønderris er kendetegnet ved at være ramme om det gode hverdagsliv, og her er borgere i alle aldersgrupper, som tager ansvar for det gode liv og bydelens videre udvikling. Der kommer løbende flere nye borgere i Sønderris og planen hér skal bidrage til at den gode oplevelse af bydelen består så også flere får lyst til at flytte til bydelen og til Esbjerg Kommune.

Den videre proces

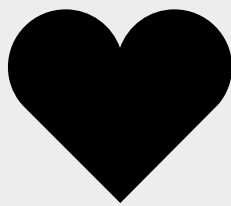
Planen er ikke juridisk bindende for hverken borgerne eller kommunen, men indholdet og den fælles vision for Sønderris' fremtid danner afsæt for den kommende kommuneplan og kommende lokalplaner i området.

Forslag og tiltag i planen, som kræver økonomi eller ressourcer for at kunne realiseres skal afklares nærmere efter planens endelige vedtagelse. Der er for nuværende ikke afsat konkrete midler fra Esbjerg Kommune. Det er muligt, at tiltag kan iværksættes eller samfinansieres af lokale kræfter, der kan indgås dialog med fonde, og der kan pågå videre drøftelse med Esbjerg Kommune.

Planen er nu fremlagt som forslag og forventes endelig vedtaget i efteråret 2020.

Forslag til Strategisk Udviklingsplan for Sønderris er fremsendt i offentlig høring efter en politisk behandling. Forslaget vil være i høring i 8 uger. Planen og input fra høringen vil efterfølgende blive fremsendt til endelig politisk behandling.

Vision for Sønderris

Sønderris skal fortsat være et godt sted at bo
for alle – nu og i fremtiden

Her er borgerinddragelse og fællesskaber
på tværs af forskellige kulturer

Der er rammer for en aktiv fritid med bevægelse og
stærke fællesskaber

Her tilbydes faciliteter der matcher borgernes behov
gennem hele livet

Her kan leves det gode liv tæt på naturen

Sammenfatning - 5 strategiske retninger

Ambitionen med den strategiske udviklingsplan er at justere for fremtiden, så den store tiltrækningskraft, der er i bydelen også balanceres. Bydelen skal optage de mange nye borgere, alt imens bydelen fastholder sine værdier og attraktivitet. Den strategiske udviklingsplan skal bidrage til, at en stærk fælles ånd fastholdes, og at nye Sønderrisborgere kan se sig i det fællesskab.

I udviklingsplanen er fem strategiske retninger for Sønderris' videre udvikling beskrevet under fem kapitler med overskrifterne:

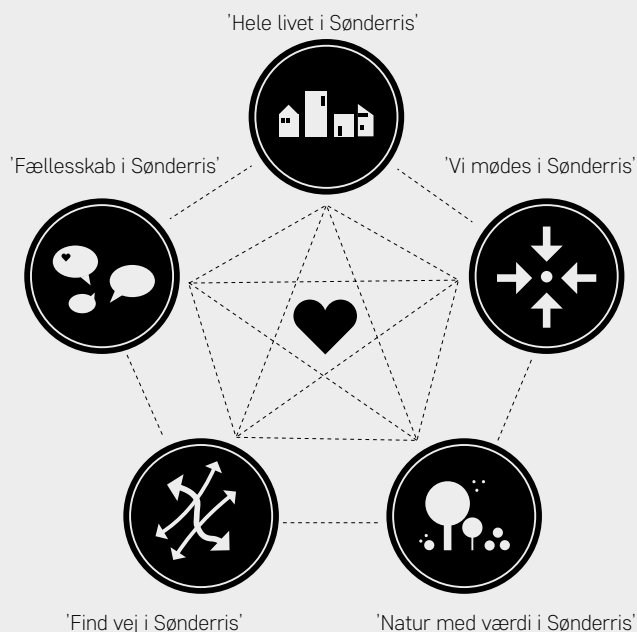
'Hele livet i Sønderris'

'Fællesskab i Sønderris'

'Vi mødes i Sønderris'

'Natur med værdi i Sønderris'

'Find vej i Sønderris'

Der er en indbyrdes afhængighed mellem de fem tematikker, og alle kigger de ind mod bydelen, samtidig med at de forholder sig til, at bydelen er del af en større sammenhæng – nemlig Esbjerg og Esbjerg Kommune. Under hver af de fem tematikker er oplistet et udvalg af tiltag, som kan bidrage til at realisere ambitionerne lokalt. Der kan over tid komme flere ideer og tiltag, som kan være med til at understøtte de fem retninger og den overordnede vision.

Forudsætninger for fremtidens Sønderris

Sønderris er en forstad til Esbjerg, som siden slutning af 1970'erne har vokset sig større, og der er fortsat godt gang i salget af byggegrunde. Både til lokale som flytter mellem boligområder og til borgere som flytter til området. Bydelen består overvejende af private ejerboliger. Langt størstedelen bor i et klassisk parcelhus og kun 20% bor i rækkehuse eller kædehuse, hvor en vis andel er almennyttige boliger. Der er siden 2010 solgt 148 byggegrunde og der udbydes i 2020 yderligere 30 byggegrunde.

Familiemønstre i samfundet generelt er under udvikling og det samme gælder alderen på borgerne i Sønderris. Ønsker til aktiviteter i nærområdet ændrer sig med alderen og det samme gør måske ønskerne til boligen. Udfordringerne ved, at den mest udbredte boform i Sønderris er parcelhuset er, at der kun er en lille variation i boligtyper, og det gør det vanskeligt at blive boende i nærområdet som livets betingelser ændrer sig over tid. Det er et ønske i Sønderris at man kan bo her hele livet. Samtidig er det et ønske at kunne frigøre parcelhuse til nye unge familier, som har lyst til at være næste generation i bydelen.

Sønderris er kendetegnet ved at være en bydel, som er udviklet over en årrække, hvor boligområder er bygget på efter hinanden. De forskellige boligområder repræsenterer forskellige årtier og indbyggersammensætningen i de enkelte boligområder modsvarer i vid udstrækning dette.

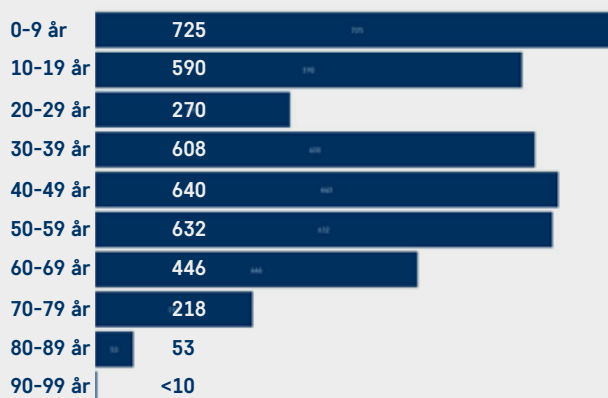
Afhængig af hvilken Sønderris-generation man tilhører, kan der være forskellige måder at indgå i fællesskaber. Det kan være i det enkelte boligområde, det kan være på tværs af bydelen eller man kan indgå i fællesskaber der rækker ud over bydelen. Man kan være i Facebook-fællesskaber, man kan være i strikkeklubben, man kan være i sportsklubben, i skolebestyrelsen eller noget helt femte...

Udfordringen er at Sønderris er fysisk opdelt mellem de første boligområder og de nye boligområder. At lære hinanden at kende på tværs af boligområder eller på tværs af generationer er heller ikke altid lige til når man er nytilflyttet. Et godt lokalkendskab kan give tryghed i hverdagen, det kan fastholde borgere og kan samtidig bidrage til en fælles ansvarlighed for bydelens videre udvikling.

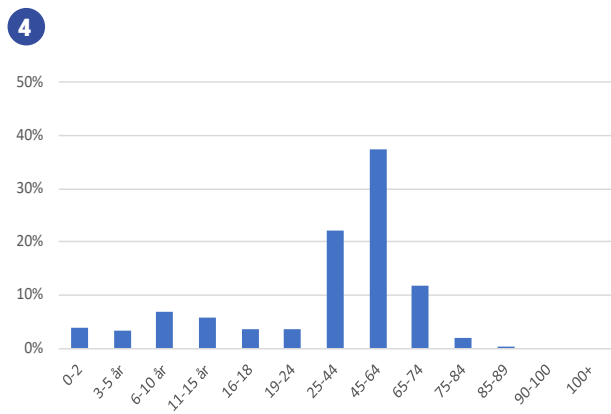
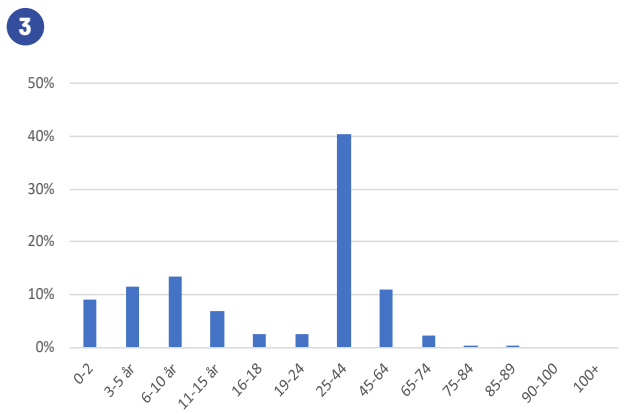
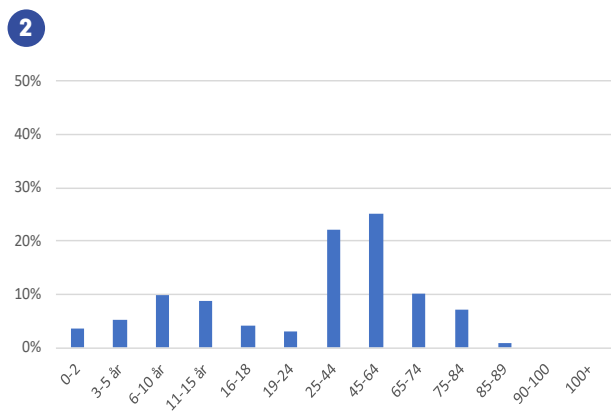
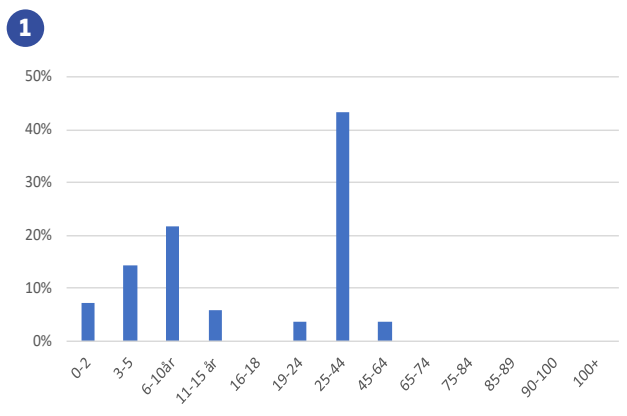
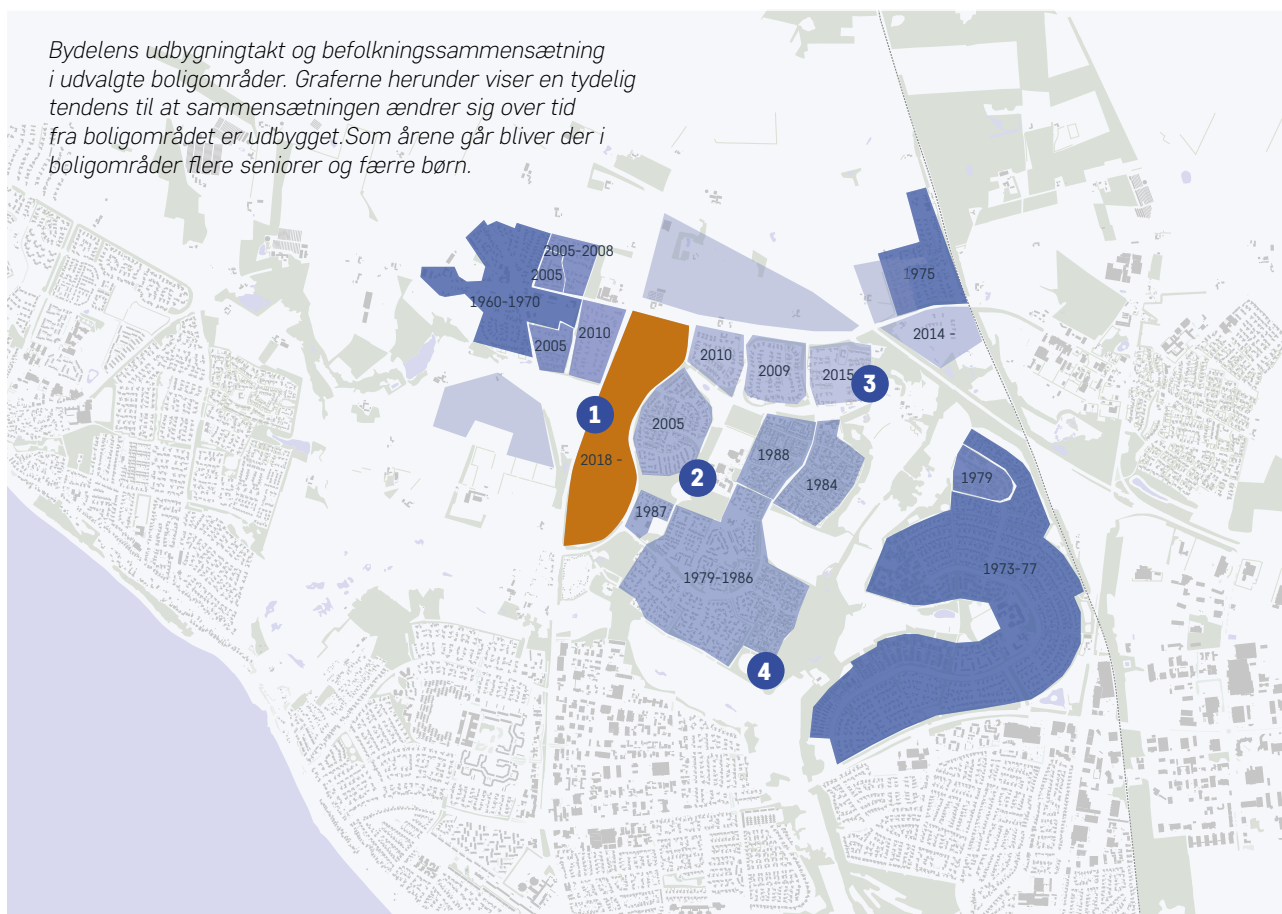
Indbyggertal og udvikling

Der bor ca. 4170 borgere i Sønderris, og bydelen er i vækst. Siden 2011 er der kommet mere end 300 nye borgere bydelen.

Aldersfordelingen i Sønderris skiller sig ud fra resten af kommunen ved, at der er særligt mange børn i Sønderris, hvorimod de 20 til 29-årige er underrepræsenteret i bydelen.

Bydelens udbygningstakt og befolkningssammensætning i udvalgte boligområder. Graferne herunder viser en tydelig tendens til at sammensætningen ændrer sig over tid fra boligområdet er udbygget. Som årene går bliver der i boligområder flere seniorer og færre børn.

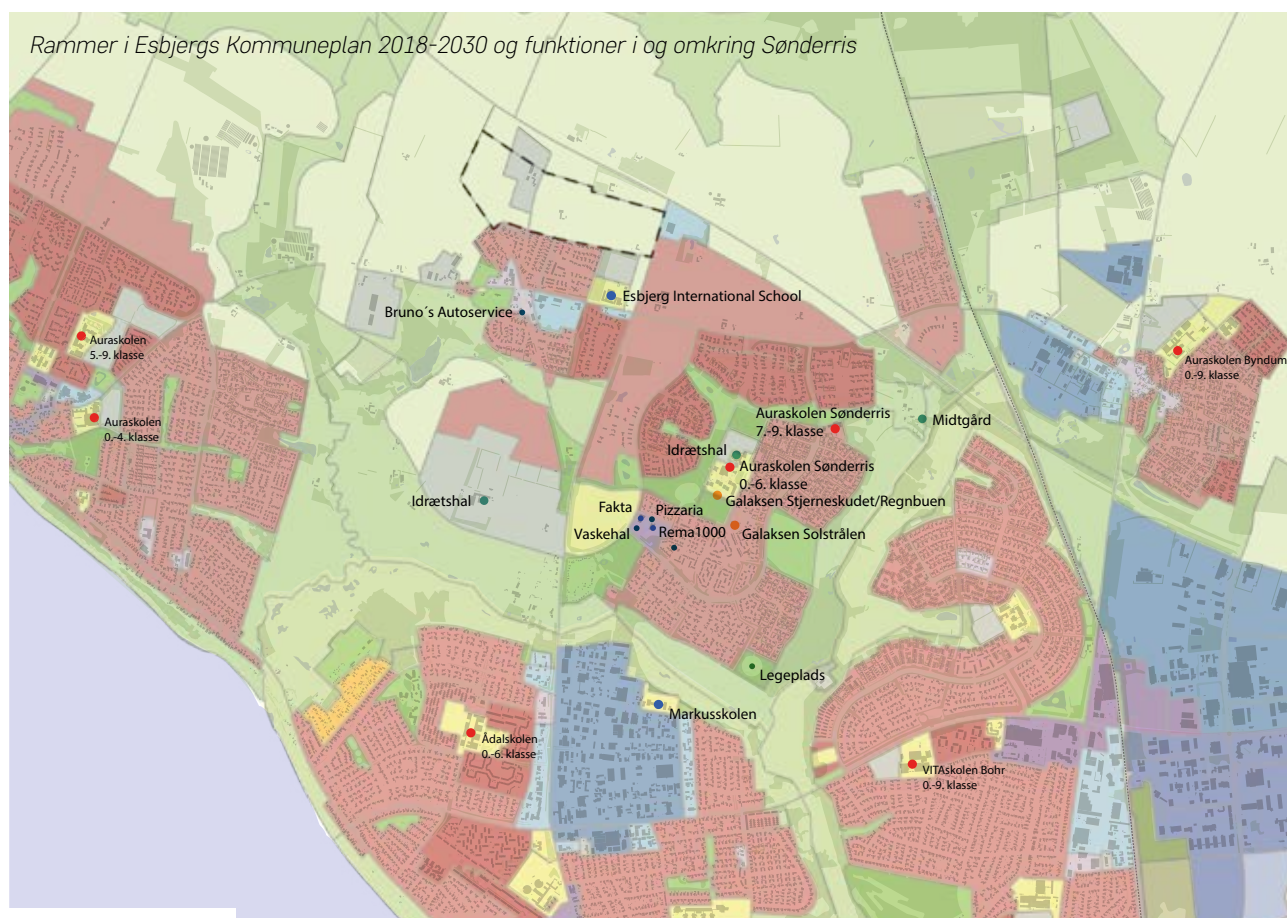

Befolkningsprognose 2020-2030 for skoledistrikter i Esbjerg Kommune, Sønderriiskolen. Der er i prognosen taget højde for byqemodningsplan for 2019-2034 og dertil også byqemodningsprojter der siden planen er fremrykket.

Udvalgte aldersgrupper

Alder	2020	2021	2022	2023	2024	2025	2026	2027	2028	2029	2030
0-2 år	245	255	266	266	262	255	246	236	224	214	207
3-5 år	280	272	261	257	271	279	276	270	262	252	242
0-5 år	525	527	527	523	533	534	522	506	485	465	449
6-9 år	436	411	409	391	369	366	362	359	367	371	367
6-15 år	1006	997	1008	1020	1021	1010	992	974	965	938	919
7-15 år	900	909	912	922	938	925	899	880	873	847	831
16-17 år	152	176	183	177	174	181	207	222	211	216	223
0-17 år	1683	1700	1719	1720	1728	1726	1721	1702	1662	1619	1591

Rammer i Esbjergs Kommuneplan 2018-2030 og funktioner i og omkring Sønderris

Bohrrskolen	Byzone	Store parceller	Grønt rekreativt område
Auraskolen	Bymidte	Erhvervsområde	Jordbrugsområde
Legeplads	Bydelscenter	Lettere erhverv	Sommerhusområde
Fritidsaktivitet	Lokalcenter	Havneområde	Landsby
Erhverv	Aflastningscenter	Område til teknisk anlæg	Reserveret til byformål
Indkøb	Lavt boligområde	Offentligt område	
Folkeskole	Blandet boligområde	Grønt Danmarkskort	
Privatskole			

Sønderris byder på flere mødesteder i hverdagen, hvor man lige får hilst på. Det kan være i hallen, når der dyrkes sport, det kan være ved daginstitutionen, når der hentes børn, det kan være i dagligvarebutikkerne, når hverdagens indkøb skal gøres, eller det kan være hen over hækken på en varm sommerdag.

Udfordringen er, at steder, hvor man mødes fordeler sig på mange og store arealer, og derfor kan der være en oplevelse af, at man ikke møder så mange. Enkelte steder møder man ofte hinanden, men her er der ikke lige en mulighed for at slå sig ned. Selvom man mødes om motion, er der måske ikke så oplagte rammer til 'tredje halvleg', eller der er på gåturen måske ikke et sted til ophold.

I Sønderriis er der nær adgang til grønne områder, beskyttet natur og fredskove. Mange vægter det grønne præg af byen højt, og det bidrager med en rolig og naturlig atmosfære til bydelen. Det er i høj grad en del af bydelens attraktivitet og tiltrækningskraft.

Med Fovrfeld Ådal lige øst for bydelen og med naturbånd, der forbinder vestover til kysten, er der rig mulighed for at bevæge sig ud i naturen.

Udfordringen er at adgangen til den omkringliggende natur ikke er så synlig, og samtidig har der over årene været forskellige tilgange til udvikling af grønne områder ved og mellem nye udstykninger af boligkvarterer. Nogle steder har man lagt brede grønne plæner mellem husene, andre steder har man lagt husene tæt for at få større fælles arealer, hvor flere kan mødes.

De grønne arealer er under pres fra både byudvikling og fritidsfunktioner i takt med at bydelen udvikler sig, og det har vakt en øget opmærksomhed på betydningen af de grønne områder.

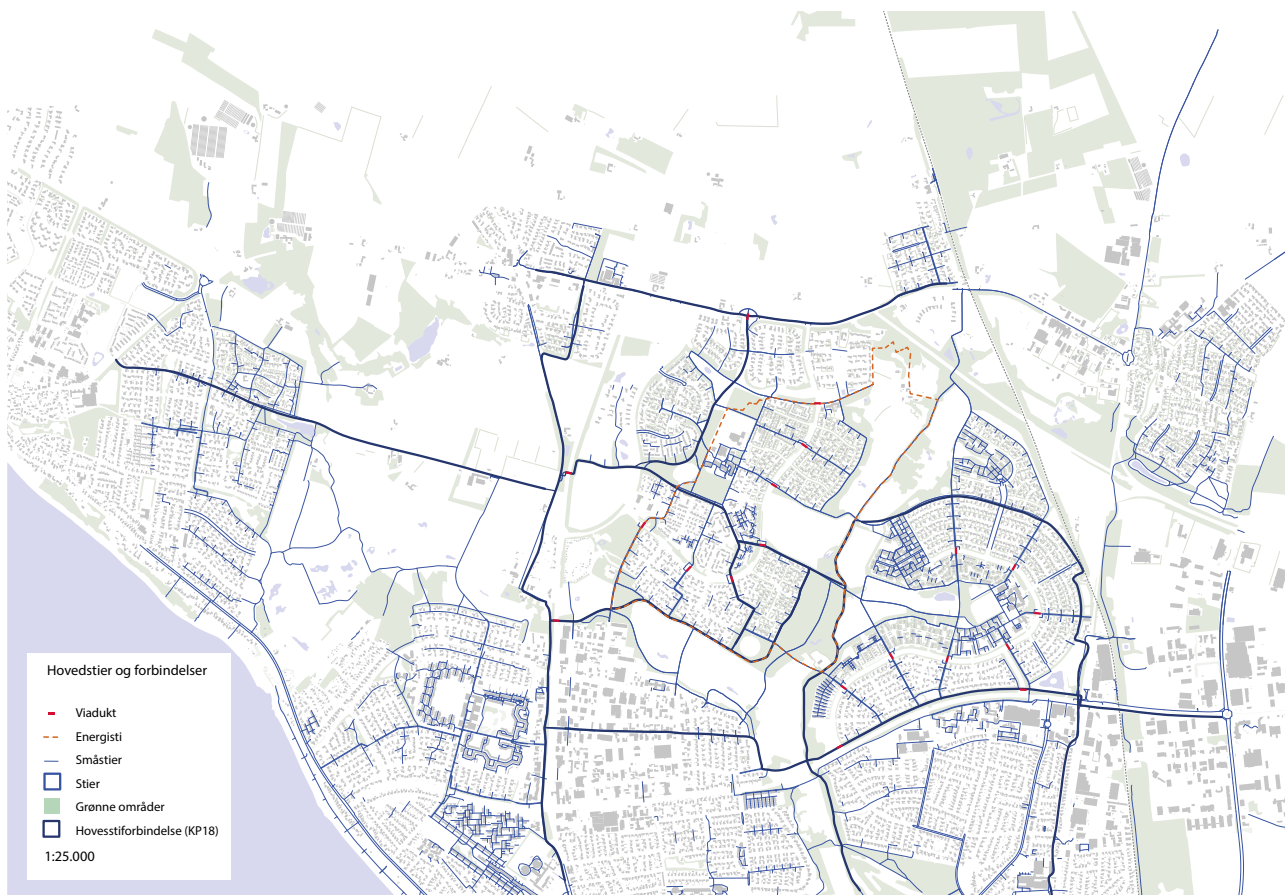
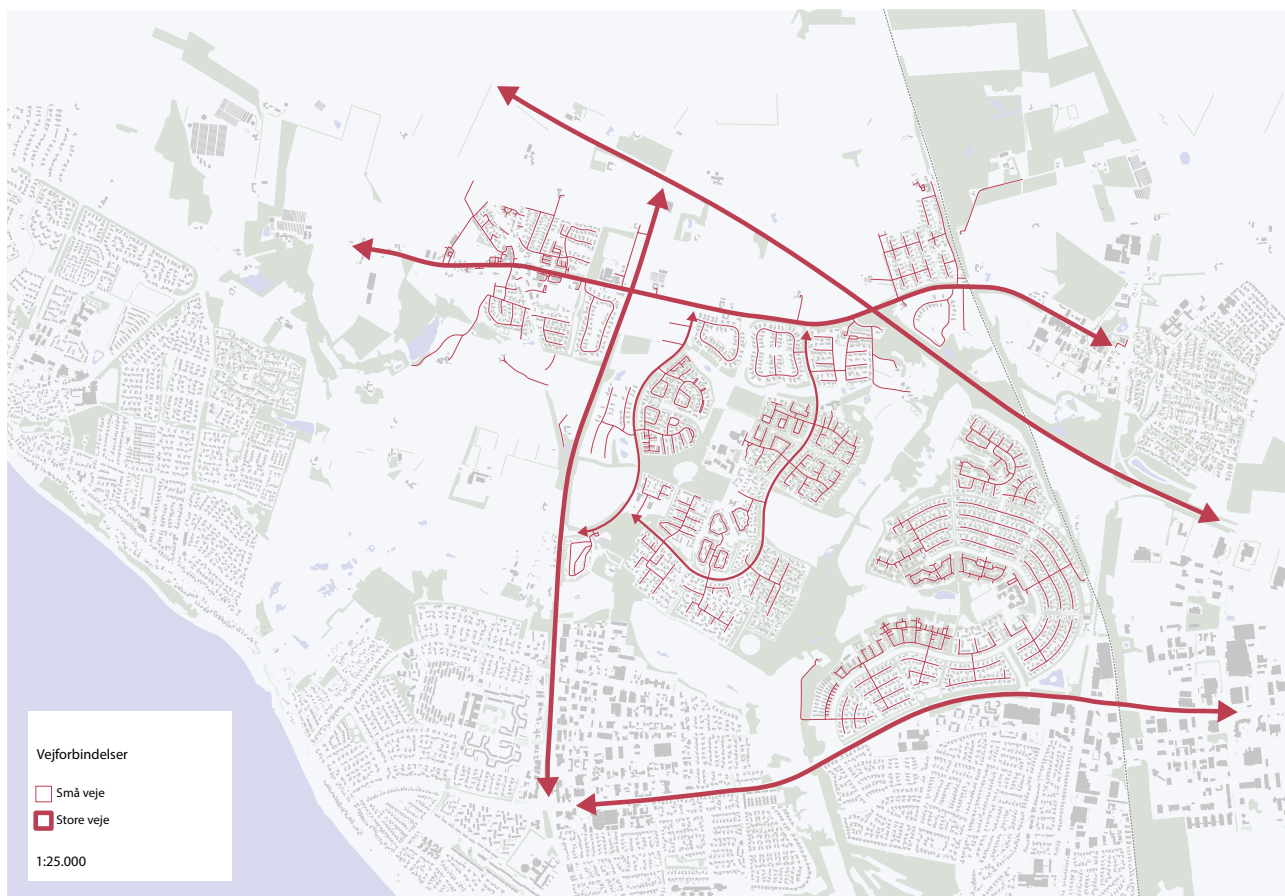
Plan for Foyrfeldt Ådal

Sønderris har et veludbygget stinet og en god overordnet infrastruktur, som hæfter de fleste boligkvarterer på et samlende system. Bydelen er infrastrukturelt godt placeret både i forhold til at komme ind til Esbjerg bymidte og kobler sig på den overordnede infrastruktur mod Varde, mod motorvejen og det øvrige opland af arbejdspladser og oplevelser. Hvad enten man er i bil eller på cykel er der en oplevelse af, at naturen og det grønne er helt tæt på. Børn, voksne og seniorer færdes hver dag på stierne med forskellige formål og på forskellige tidspunkter på dagen.

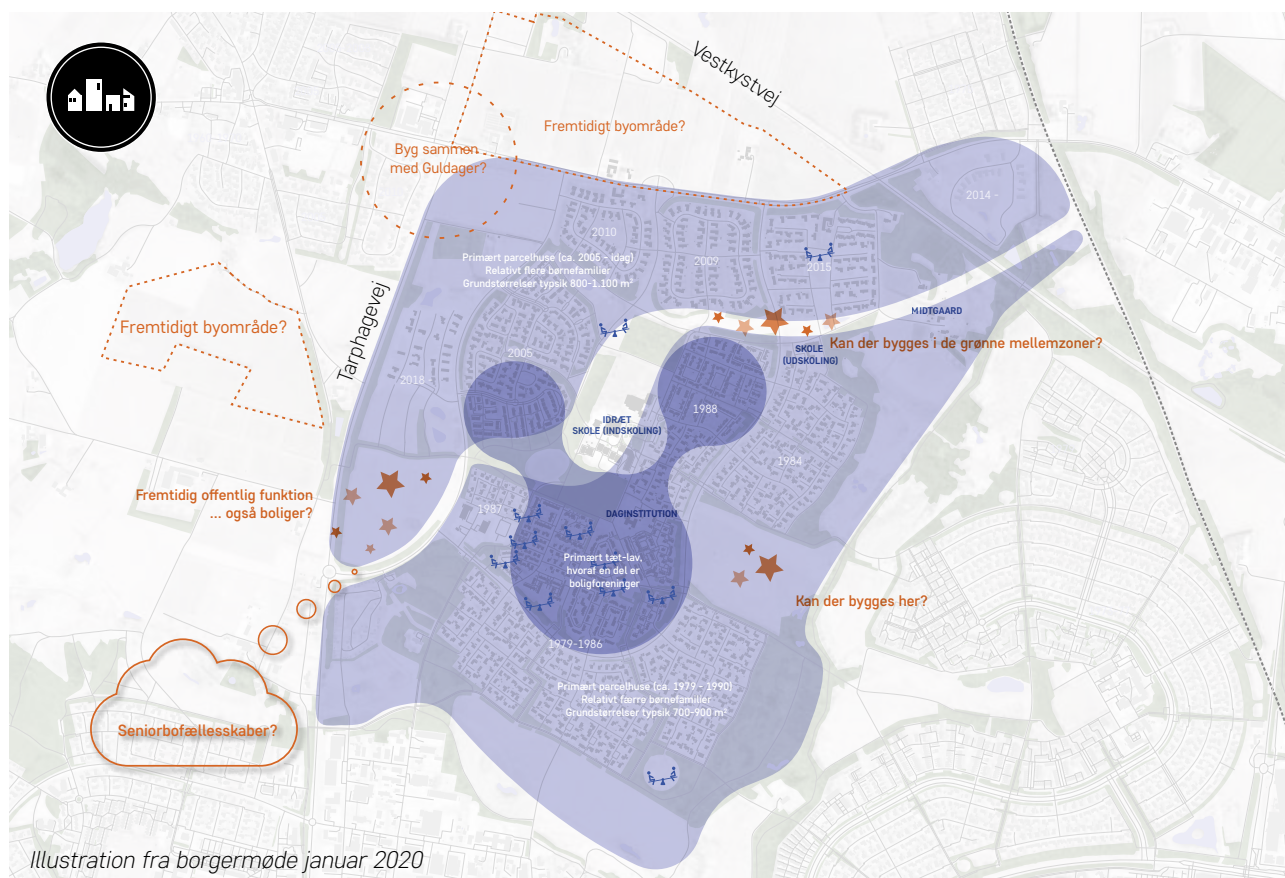
Udfordringen er, at det kan være tilfældigt om man møder en man kender, eller om man slet ikke ser nogen på turen idet stinettet er så veludbygget, at der ikke er en høj tæthed af mennesker, og der er ikke et tydeligt hierarki i forbindelsesvejene, som samler de bløde trafikanter. Det er både godt og skidt at stierne til cyklister og fodgængere er adskilte fra vejene, hvor bilerne kører. Det giver en høj trafiksikkerhed, at stierne er adskilte fra bilerne, men samtidig kan bilerne også øge tryghed for cyklister og gående i de mørke måneder af året, hvor tryghedsfølelsen på stierne måske er udfordret. Det gør at der også er utilsigtet færdsel af bløde trafikanter langs vejene.

Den oprindelige plan for udbygningen af Sønderris

1: Hele livet i Sønderris

Strategiske mål:

I Sønderris skal der være boliger til alle livets faser, og nye boligområder skal bidrage til en forskellighed i boligtyper i bydelen.

Der skal være boliggader, der inviterer til at man mødes, og hvor voksne og børn kan finde sammen.

Det skal være godt og trygt at bo i Sønderris, uanset om man er barn, ung, voksen eller senior.

Leg og bevægelse skal være muligt lige uden for døren eller lige rundt om hjørnet og skal målrettes alle aldersgrupper.

Mulige tiltag

For i fællesskab at nå de strategiske målsætninger, kan følgende tiltag bidrage:

Planlægning for areal vest for dagligvareindkøb

Når der fremadrettet planlægges for arealet vest for centerområdet hvor Rema, Fakta og pizzeria i dag er placeret, kan der udlægges areal til tæt lave boliger og eventuelt åbnes mulighed for seniorbofællesskab. Arealet er i dag udlagt til offentlige formål og reserveret til plejecenterbyggeri af Sundhed & Omsorg. Et plejecenterbyggeri kan fortsat være aktuelt, ligesom andre boligtyper som eksempelvis seniorboliger eller seniorbofællesskaber kan bygges op til.

Det nye areal skal indrettes så regnvandshåndtering bliver egnet til rekreative formål og der skal være mulighed for ophold langs et evt. bassin. Arealets indretning og stiforbindelse skal tænkes i relation til arealet med dagligvarebutikkerne. Der udlægges byggefelt i klynger, som giver mindre vænger hvor fællesskaber kan spire, og der udlægges byggefelt til fælleshus.

Legepladser i Sønderris

Legepladserne i Sønderris består af to velfungerende legepladser. En bydelslegeplads ved Marsvænget og en kvarterlegeplads mellem Skorpionens og Løvens kvarter. Dertil er der i Vædderens Kvarter en legeplads i regi af boligforeningen. Legepladserne bliver brugt som udflugtsmål for dagplejere og bedsteforældre med mindre børn og enkelte er samlingspunkter ved begivenheder som Skt. Hans. Legefaciliteterne er enkelte steder udtjente og der er ønske til fornyelse og eventuelt offentlige toiletter. Ved at prioritere udvalgte legepladser i området kan effekten af fornyelse og tilføjelser blive størst.

Ung i Sønderris

Er man ung i Sønderris er nærheden til Esbjerg bymidte et plus. Men hverdagslivet som ung i Sønderris har brug for et løft. De unge savner mødesteder lokalt, hvor der er synlighed men ikke 'overvågning' fra voksne. Særligt mødesteder omkring butikkerne

bliver efterspurgt, fordi det ofte er her, man som ung i Sønderris har sit udflugtsmål ved en gåtur med venner eller veninder. Udbuddet af aktiviteter og bevægelsesmuligheder målrettet unge ønskes udvidet. Dette skal ske i samråd med de unge.

Boligforeningsområder

– boformer til andre livsfaser

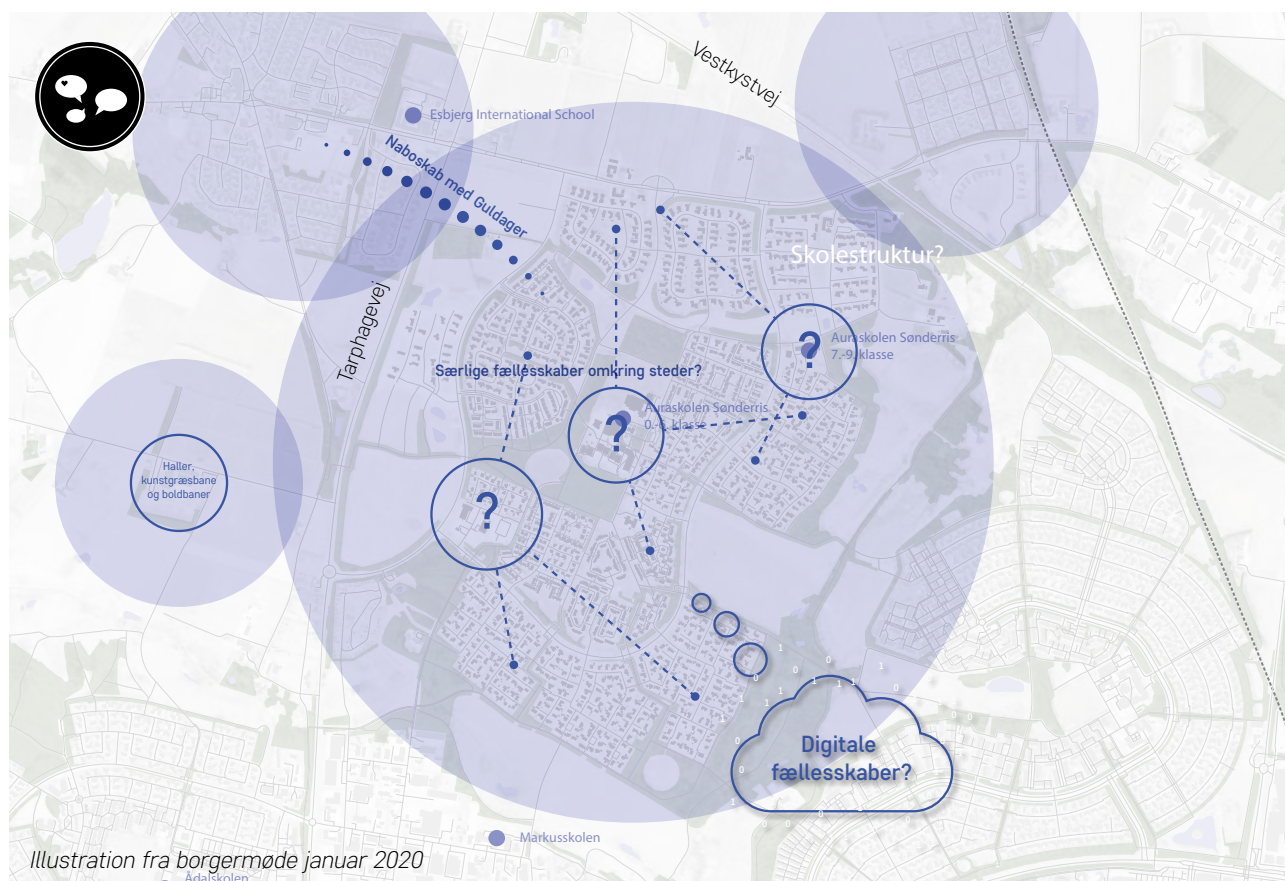
Det er positivt for Sønderris at almene boliger er del af bydelen. Det giver et bredere udbud af boligtyper sådan at man uanset livsfase eller civilstand har mulighed for at blive boende i Sønderris hvis noget skulle ændre sig for den enkelte. Dog er boligforeningsområderne omgivet af et lidt trist ry, som måske hænger sammen med den fysiske stand på boligerne. Bygningerne har en udpræget slidt karakter og der er ikke så meget liv mellem husene. For eksempel i form af private forhaver eller personlige effekter, der kan give gaderummende karakter. Der lægges op til en nærmere dialog med boligforeningens afdelinger om mulig renovering og mulige omdannelser i gaderummet.

Udvikling og salg af arealer i bydelen

Der er fortsat en restrummelighed af arealer som er udlagt i kommuneplanen, og som kan byggemodnes eller udbydes til salg til private bygherrer eller investorer. Ved den videre udbygning af Sønderris er det muligt at målrette byggemodningen til boligtyper som efterspørges i området. Det kan være seniorvenlige boliger eller rækkehuse til andre livsfaser end 'mor, far og børn'.

Der er store efterspørgsel på at kunne blive boende i Sønderris, når man ønsker at forlade et parcelhus til fordel for noget mindre. Hvis seniorer som bor alene eller i par rykker ud af parcelhusene, er der også mulighed for at give plads til nye yngre familier med børn, som kan få mere ud af de eksisterende kvadratmeter i bydelen. Der kan ved fremtidige arealer inviteres til forudgående høring i lokalområdet, eller der kan optages markedsdialog med mulige private bygherrer eller investorer.

2: Fællesskab i Sønderris

Strategiske mål:

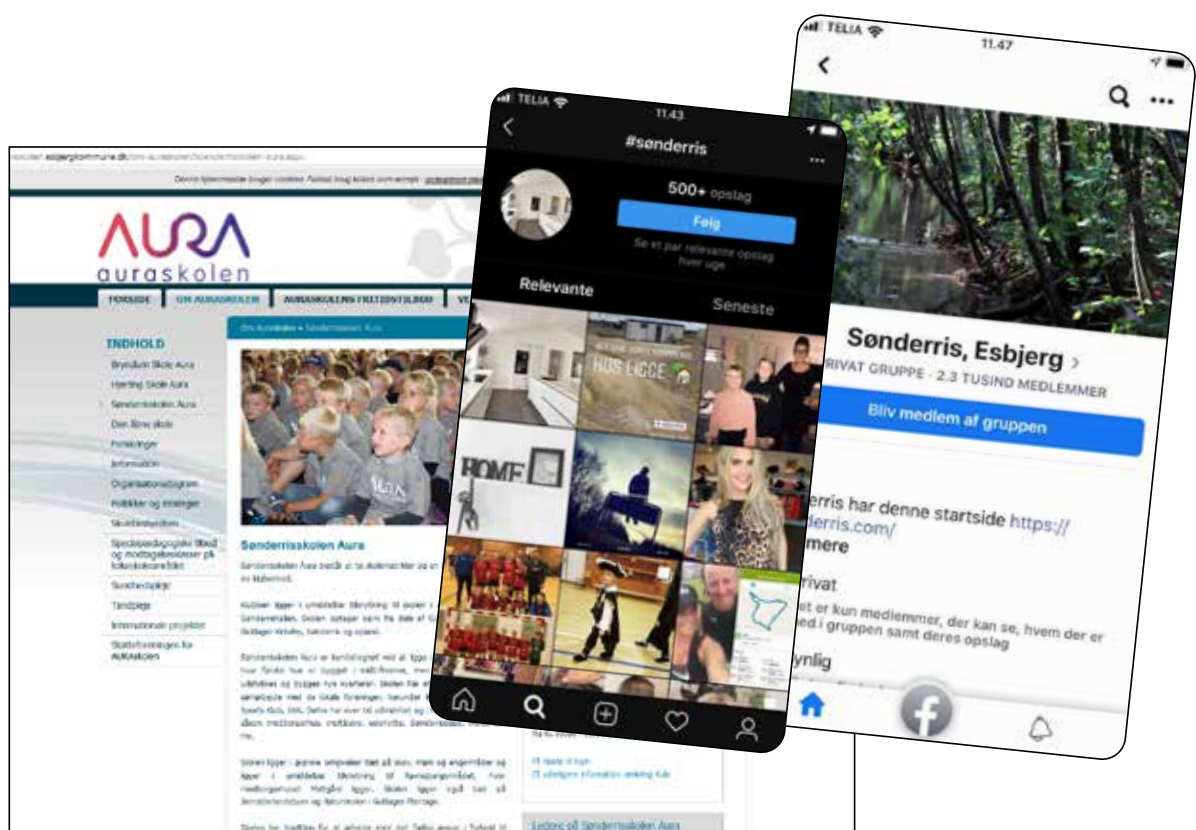
Der skal være en god og varm velkomst til bydelen. Det er vigtig for at nye borgere bliver optaget i fællesskaber, som udspringer lokalt.

Fællesskaber skal også fremad kende-tegne Sønderris. Her kan man være i et nabofællesskab, kreativt fællesskab, skole-fællesskab, fritids- eller idrætsfællesskab.

Sønderris rummer i dag mange gode tilbud for fælles aktiviteter. Mulighederne for sport og bevægelse skal udbygges med alternative sportsgrene i takt med at tiderne skifter og nye generationer bosætter sig i byen.

Nye generationer betyder nye fællesskaber og der skal udvikles nye måder at mødes og engagere sig både digitalt og fysisk.

Fællesskaber i Søndderis - Digitale platforme kombineres med fysiske møder mellem mennesker
Fotos: skærmpoint fra digitale sociale fællesskaber i Sønderdis

Mulige tiltag

For i fællesskab at nå de strategiske målsætninger, kan følgende tiltag bidrage:

Vi byder velkommen i Sønderris

Nye borgere i Sønderris vil gerne engagere sig i deres lokalområde og er måske endda blevet tiltrukket af fællesskabet, og 'det nære' som man finder lokalt. Der kan med fordel udvikles eller videreudvikles en måde at byde velkommen til Sønderris. Måske med guidede gåture, velkomstfoldere eller noget helt tredje. Her kan man med fordel have fokus på, at også internationale familier flytter til området grundet den internationale skole i Guldager.

Sportsgrene i forsøgsordninger

Mange muligheder for bevægelse findes allerede i Sønderris. Der er samtidig stor nysgerrighed efter nye sportsgrene, som er oppe i tiden, eller som den unge generation interesserer sig for. En mulighed er at afprøve den lokale opbakning til nye sportsgrene ved at lave en forsøgsordning, hvor udvalgte hold kører i en forsøgsperiode, eller hvor der inviteres instruktører udefra til en fælles bevægelsesdag med mange forskellige sportsgrene. Lokalråd, hallen eller andre kan forestå dette i samarbejde med forskellige aktører som eksempelvis DGI, DIF, Bevæg dig for Livet, Esbjerg Kommunes Sundheds- eller Fritidsområde afhængigt af initiativets art.

Fællesspisning relanceres

Sønderris har tidligere haft stor succes med fællesspisning arrangeret af lokale for lokale. Der er et bredt ønske om, at traditionen genoptages, og der kan med fordel inviteres til en lokal arbejdsgruppe, som kan stå for at få projektet godt fra start. Her er det muligt både at favne et ønske om fællesskab hos seniorer og samtidig at favne et ønske om at møde nye fra lokalområdet. Fællesskabet kan give en følelse af at 'høre til'. Det er her muligt at trække på erfaringer fra andre bydele som f.eks. Hjerting,

hvor der er gode erfaringer med dette, og hvor der er samarbejder lokalt mellem privat og offentlig service.

Opslagstavlen – hvem vil med?

Der er flere ønsker til krea-klub og gør-det-selv – fællesskaber, som kan udspringe af fælles interesser. Lige som med fællesspisning er det muligt at spille bolden op lokalt og efterlyse ildsjæle eller forgangspersoner, som kan hjælpe til med at man mødes. Der er behov for en uformel organisering omkring det, så det ikke bliver 'foreningstungt'. En idé er at lave en fælles opslagstavle, som er placeret centralt. Eksempelvis ved indkøbsmuligheder, skole eller hal.

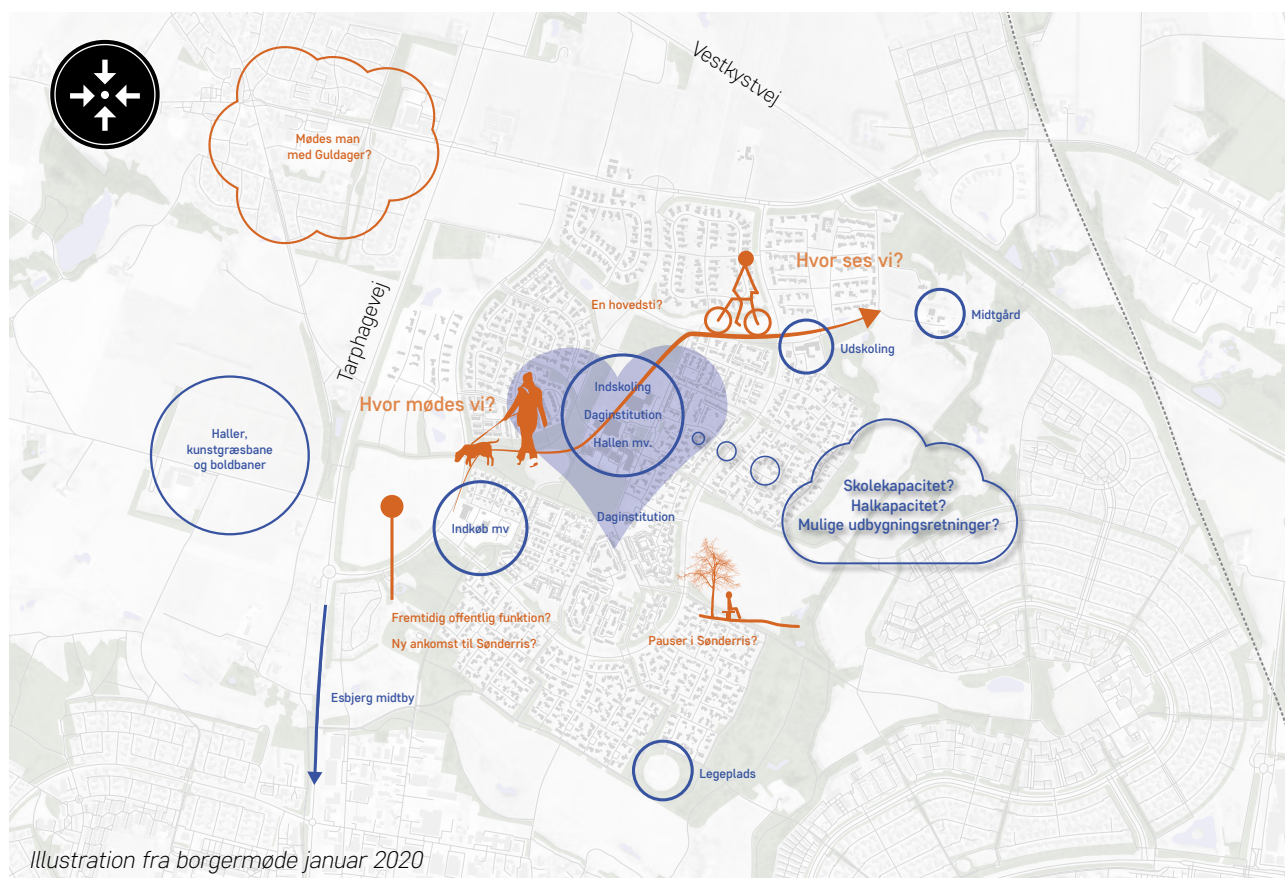
Facebook og Sønderriset

Der er mange som er glade for at få lokalt nyt. Det er dog en tung opgave, som ofte er på få hænder. Her er der mulighed for at uddelegere og invitere flere til at bidrage. Her kunne man særligt invitere på tværs af generationer. Måske kunne der udpeges nogle fra børnefamilier, nogle unge fra elevrådet, nogle seniorer osv. På den måde vil der komme en god spredning på nyhederne.

Seniorer i fællesskaber

Flere seniorer efterlyser et styrket fællesskab lokalt. Det kan modvirke ensomhed, hvis man er alene, eller det kan give en samhørighed med andre i samme livsfase og måske med samme interesser. Der er ønsker til seniorbofællesskaber, hvor fællesarealer og fælleshus kan blive ramme om seniorlivet i Sønderris. Det er muligt at tænke seniorfællesskaber med ind i udvikling af nye bydele i Sønderris.

3: Vi mødes i Sønderris

Strategiske mål:

Fællesskab og tryghed i bydelen skal styrkes ved at flere møder hinanden og der kommer synligt liv mellem husene.

Hverdagens mødesteder skal formidles, markeres eller indrettes, så det giver anledning til at flere mødes i hverdagen.

Der skal være steder med mulighed for ophold, udsigt eller bevægelse, som kan danne ramme om, at de der bor i Sønderris mødes.

Mødesteder til unge skal udvikles sammen med de unge og skal danne afsæt for et ungdomsliv med ansvar og engagement i bydelen.

Hallen og skolen er naturlige mødesteder og rammer for fællesskaber. Her skal der være plads til alle.

Steder hvor mennesker kan mødes på tværs af boligområder, generationer og interesser skal prioriteres.

Fællesskab og bevægelse samler Sønderris

Indkøb og service - Hverdagsmødesteder i Sønderris

Foto: G9 Landskab

*Med en gentænkt indretning af forarealer og hverdagens mødesteder kan der inviteres til ophold.
Her et eksempel på skulpturel bæk på Søndertorv i Aabenraa.*

Mulige tiltag

For i fællesskab at nå de strategiske målsætninger, kan følgende tiltag bidrage:

Gentænk areal mellem dagligvarebutikker

Der kan nedsættes en arbejdsgruppe sammen med de respektive købmænd, lokale borgere og unge samt kommunen. De kan gå foran med etablering af sidemøbler og indretning af ophold, som egner sig til unge og seniorer. Gruppen kan blandt andet varetage evt. fondsansøgninger eller indsamlinger, som kan bidrage til at realisere ideerne. Der er under afsnittet 'Zoom: Et hverdagsmødested' beskrevet idéer og muligheder som der potentielt kan arbejdes videre med.

Bænke på vej – der hvor man er på vej

Der kan etableres siddemuligheder både ved udsigtspunkter eller ved forbindelser fra A til B. Særligt seniorer kan have brug for et hvil på gåturen. Men også unge og familier kan benytte siddemuligheder til ophold i naturområder eller ved forbindelser, hvor det muligt at slå sig ned og betragte livet i bydelen. Udpegning til placering af bænke og siddemuligheder kan ske i samråd med lokale borgere, så det bliver de allerbedste spots, og så der er ejerskab til renholdelse.

Muligheder for nyindretning i og omkring hallen

Der er et aktivt foreningsliv i Sønderris, og der opleves et højt tryk på faciliteterne i bydelen. Mange ønsker banetid både inde og ude, og der er en oplevelse af, at der er tryk på parkeringsmulighederne. Investeringer i hal og omgivelser er bekostelige og derfor bør der i første omgang sigtes mod en konkret kapacitetsanalyse, som kan vise det faktiske tryk på faciliteterne. Denne kan sammenholdes med forventninger til boligudbygning og beboersammensætning i fremtidens Sønderris.

En kapacitetsanalyse kan også pege på eventuelle effektiviseringsmuligheder, som kan udløse kortsigtede gevinster og samtidig kan den pege på de langsigtede muligheder eller begrænsninger. En kapacitetsanalyse kan være et redskab til videre dialog om indretning af hal, udearealer og boldbaner set i relation til øvrige udbud i Esbjerg.

Midtgård – nye muligheder

Midtgård har et potentiale for Sønderris og flere peger på et uforløst potentiale. Her er rum for flere slags fællesskaber og der er ønsker til en genindretning af området, som kan appellere til flere målgrupper. Midtgård ligger isoleret fra Sønderris, men danner en overgang til den omkringliggende natur, der grænser op til bydelen. Der kan med fordel etableres en arbejdsgruppe lokalt, som kan udvikle tanker for Midtgård med afsæt i lokale ønsker. Her kan udvikles et egentligt prospekt, som beskriver mulighederne for stedet, og som eventuelt kan bruges til dialog med fonde til en videre udvikling af stedet.

Spot en nabo – hyggelige forarealer med ophold

Som et led i at gentænke arealerne omkring skole og hal kan man arbejde med hyggelige forarealer, som byder velkommen og som giver mulighed for at slå sig ned til en snak før eller efter træning. Arealerne kan være med til at binde skolen og hallens områder sammen, så der i højere grad er en oplevelse af et samlet område – mere end to funktioner ved siden af hinanden. Dermed kan der opstå en mere intuitiv fælles brug af hinandens arealer. Man kan i dagtimerne bruge hallens arealer til skoleelever og i eftermiddagstimerne slå sig ned, og se om man kan spotte en nabo på vej til eller fra træning.

4: Natur med værdi i Sønderris

Strategiske mål:

Der skal være en balance mellem at beskytte og benytte de grønne områder i og omkring Sønderris.

Fovrfeldt Ådal skal som grøn korridor med sin fredede skove og beskyttede natur også være et naturligt aktiv for Sønderris.

Ådalen og grønne korridorer mellem Sønderris og Vesterhavet samt mellem Sønderris og Esbjerg skal være naturlige rammer for fritids- og friluftsliv.

Det grønne hjerte i Sønderris som udgøres af stiforbindelser, regnvandssøer, fredskove og aktivitetsområder skal invitere til ophold og bevægelse og hjertet skal binde bydelen sammen.

Foto: Kirsten Enevoldsen, Bramming Ugeavis

Eksempel på håndtering af regnvand i Tjæreborg, Esbjerg Kommune

Mulige tiltag

For i fællesskab at nå de strategiske målsætninger, kan følgende tiltag bidrage:

Fovrfeldt Ådal - adgang til den fri natur

Som modstykke til det grønne hjerte i Sønderris skal naturen omkring bydelen være 'urørt' og der skal etableres adgang med naturstier som gør områderne tilgængelige og anvendelige for borgere i bydelen.

I 2018 blev der vedtaget en Helhedsplan for Fovrfeldt Ådal, der skal sikre at forbedring af Ådalens tilstand sker i synergi indenfor de tre områder; vandtilstand, naturtilstand og rekreation. I forbindelse med udarbejdelse af helhedsplanen, var der en omfattende borgerinddragelse. Realisering af planen afventer nu finansiering.

Et grønt hjerte der samler bydelen

Som centrum i Sønderris er et grønt hjerte, som rummer en plejet natur og grønne områder, hvor man kan være aktiv og være sammen. Det grønne hjerte favner både skole og hal som vigtige mødesteder og fra centrum af hjertet i bydelen fører grønne korridorer ud til alle boligområder - nye som gamle. Stierne i de grønne korridorer kan 'mærkes' med pejlemærker, så de nemt viser vej for legekammerater, venner og bekendte til og fra hverdagens gøremål.

Benytte eller beskytte – eller både og?

For at sikre en balance i mellem det at beskytte naturen i Sønderris og så at benytte naturen i Sønderris, skal der arbejdes med to tilgange henholdsvis i bydelen og uden for bydelen. I det grønne hjerte som er centralt i bydelen skal der være rig mulighed for bevægelse og aktivitet i fortsat grønne områder. Her forbinder asfalterede stier boligområder med hinanden. Her kan laves aktivitetspladser, spilles bold og leges omkring skolen.

Uden om bydelen skal der være en klar grænse mellem det byggede miljø og mod de store naturstrøg, som binder flere bydele sammen i Esbjerg. Grænsen bevares og her bliver alene plads til aktivitet gennem

grusstier, hjulspor og trampestier. På den måde kan Sønderris opleve det bedste fra to verdener. Den grønne hverdags lomme, hvor bydelen bindes sammen i et finmasket stinet og de naturprægede omgivelser med de store stræk, som bidrager til bydelens høje attraktionsværdi.

Boligområder med grønne præg

Boligområdernes skal generelt have grønne præg og afgrænsninger af matrikler udgøres af levende hegn og hække mellem husene. Nye boligområder udlægges med adgang og sammenhæng til det centrale grønne hjerte.

Håndtering af regnvand og våde områder bruges og indrettes som naturlige aktiver i bydelen. Her er det vigtigt at de grønne områder får en størrelse, der er tilstrækkelig til at rumme både rekreation og klimahåndtering i fremtiden i de nye byudviklingsområder.

Der skal prioriteres arealer til grønne fællesområder på en måde så husene ligger tæt. På den måde kan større friarealer samle flere mennesker, end hvis fælles friarealer er fordelt jævnt mellem husene.

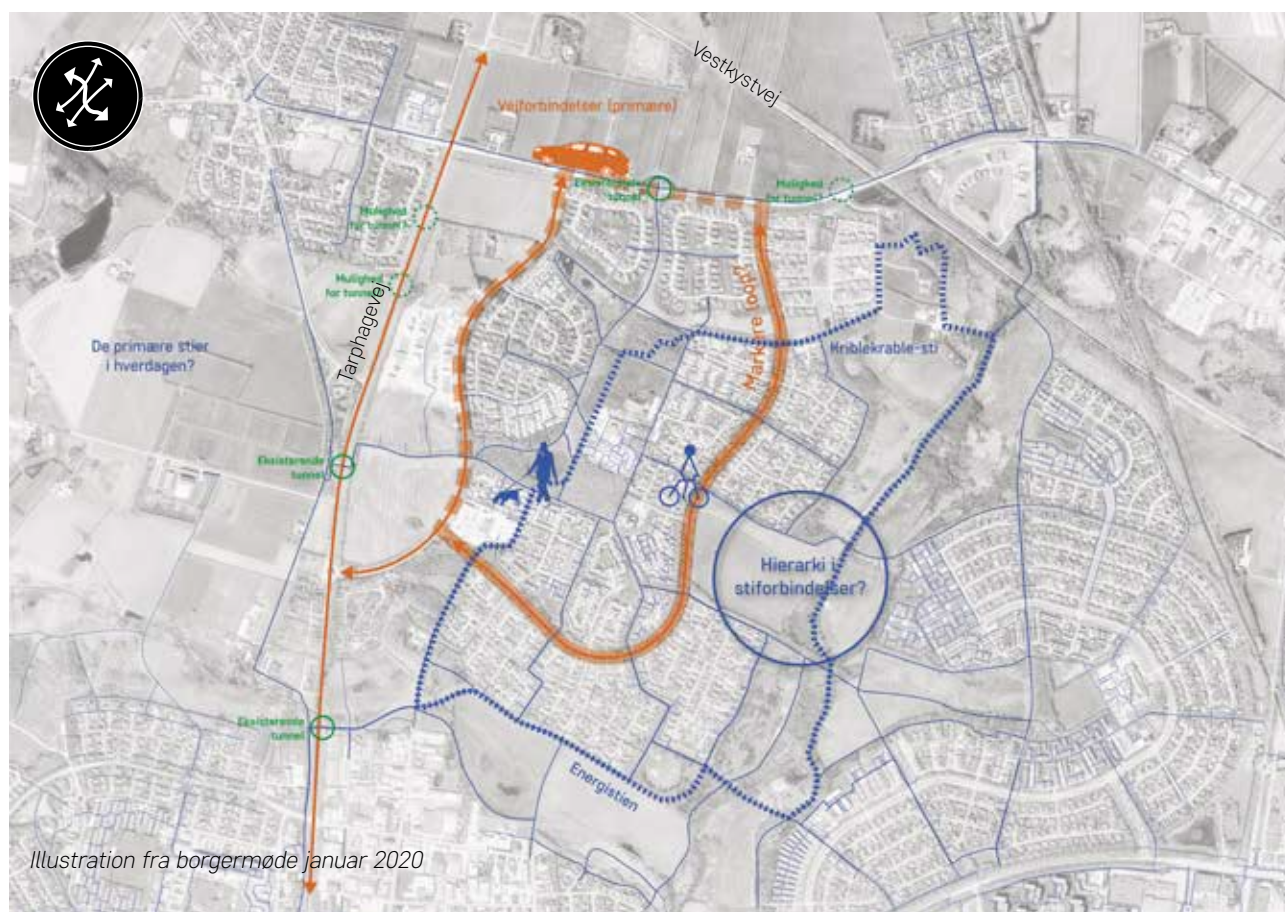
Etablering af Hundeskov

Flere familier i Sønderris har hund, og der er et ønske om en hundeskov, hvor det firbenede familiemedlem kan løbe frit. Der er en hundeskov ved kælkebakken i Sædding, med gode stiforbindelser fra Sønderris. Der kan på sigt arbejdes for hundeskov i Sønderris eller man kan lokalt udpege et område, hvor løse hunde er accepteret dog uden indhegning og under hensyntagen til andre borgere.

Et smut over marken

Der er ønske til stiforbindelse mellem Marsvænget og Jupitervænget. Hen over marken med de græssende dyr. Så to boligområder forbindes bedre og den nemme smutvej for bløde trafikanter bliver mere tilgængelig.

5: Find vej i Sønderris

Strategiske mål:

Stjerne i Sønderriis skal være den hurtige genvej og indbyde til at flere bevæger sig på tværs af bydelen til fods eller på cykel.

Stisystemernes kvalitet skal fremhæves gennem målrettet drift og i et samarbejde med de lokale borgere.

Der skal arbejdes med wayfinding og sigende stedsbetegnelser, som gør det nemt at find rundt mellem boligområder, naturområder og funktioner.

Forbindelser til nabo-bydele og til Esbjerg midtby via stisystemer skal styrkes gennem synlighed og optimering af eksisterende anlæg.

De gennemgående fordelingsveje skal kobles sammen, så ringen sluttet. Borgerne skal opleve at være del af det samme 'solsystem'.

Veje og gaders slyngende karakter er en kvalitet, som både giver en rolig oplevelse og en trafikdæmpende foranstaltning. Det skal videreføres i nye udstykninger.

Skyttestien - Hvor mon stien fører hen ?

Mulige tiltag

For i fællesskab at nå de strategiske målsætninger, kan følgende tiltag bidrage:

Sønderris er både 'de nye' og 'de gamle' boligområder

Sammenhængskraften i bydelen skal i fremtiden styrkes ved at stinet og vejforbindelser understreger en samlet bydel. Oprindeligt var Sønderris orienteret omkring én stamvej, som ledte til alle funktioner og boligader. I dag har bydelen spredt sig med mange nye boligområder og sammenhængen med én stamvej er udvisket.

Ved på sigt at omlægge vejforløb så bydelen bindes sammen, kan den oplevede sammenhængskraft styrkes. Man er del af den samme bydel. Det kan for eksempel ske ved, at man laver en primær forbindelse med Sønderrisvej, et stykke af Guldagervej og Stjerneparken så vejene sluttes i en ring, der binder bydelen sammen.

På den måde vil også fremtidige boligområder mod nord blive integreret i og oplevet som en del af Sønderris. Et fortsat finmasket stinet som internt mellem boligområderne binder bydelen sammen fortsættes, men fremad med et mere tydeligt hierarki jf. næste tiltag.

Wayfinding

– flere mennesker på færre strækninger

Et udbygget stisystem præger Sønderris og alle boligområder har trafiksikre forbindelser til aktiviteter og funktioner. Samtidig må man sande, at det kan være svært at finde vej. Stierne ligner hinanden, og man kan tabe stedssans både som voksen og som barn. For at gøre stierne til steder, hvor man møder hinanden, kan etableres et hierarki i stierne, så der er hovedstier og mindre stier.

Hovedstier kan opmærkes og markeres med synlig skiltning og eventuelt med mærker på fladerne. Det kan eksempelvis være den nord/sydgående skolesti

hvor mange børn og unge ankommer til skolen om morgenen. Det kan være løberuter som udspringer fra hallen og er markeret med fartlege og måleenheder. Det kan være en rute som synligt kobler vigtige steder.

Eksempelvis en hovedstiforbindelse fra indkøbsområdet til skole/hal, til udskolingen og til Midtgaard. Markering kan invitere til bevægelse og til opmærksomhed. Samtidigt kan markeringen samle flere mennesker på færre strækninger, og dermed møder man oftere andre på sin vej.

Beskæring langs cykelstier

Der er belysning langs stierne i Sønderris, men ikke alle steder slår det til, når grønne områder og beplantninger vokser frit. Der kan med udarbejdelse af en plejeplan for de grønne beplantninger langs stierne tænkes i udtynding og beskæring som sikrer, at lampernes lys optimeres, og der kan etableres lysninger på udvalgte stræk. Der kan også ved fremadrettede udskiftninger af armaturer på lamper være anledning til at øge belysningen. Her kan også tænkes i at understrege hovedstiforløb med eksempelvis indfarvede lamper langs udvalgte stiforløb.

Renholdelse af stier

Der er en øget opmærksomhed på renholdelse af stier og en indsats om adfærd kan lokalt medvirke til, at stierne ser pæne og indbydende ud. Det er væsentligt, at der er tilstrækkelige affaldsspande og man kan overveje at lade markering af affaldsspande indgå i en wayfindingindsats, hvor spande kan være del af at vise vej.

Etablering af tunneler

Der er planer om etablering af en/to tunneler som led i at udbygge de sikre skoleveje og for at optimere mulighederne for at færdes til fods og på cykel uden at skulle krydse større og meget trafikerede veje.

Zoom: Et grønt hjerte i bevægelse

Alternativ A

Det er morgenmylder og børnene skal i børnehave og skole. Det er trygt at sende dem afsted og de lærer at færdes selv. Stien er deres og tydelig afmærkning sørger for at cykler og gående ikke rammer sammen. Efter skole og arbejde er det tid til sport og bevægelse. Afsted til hallen, så der kan komme sved på panden. En tur i skoven eller ud i den friske luft på boldbanerne omgivet af høje træer, der skaber læ og oplevelsen af at være i et grønt åndehul.

Hallen og skolen tænkes i fremtiden tættere sammen og er ikke to delte funktioner, men en samlet enhed, hvor der er rammer for bevægelse, aktiviteter, læring og fællesskab. Her er liv fra morgen til aften og altid nogen at hilse på.

Hovedankomsten til hallen rykkes om på sydsiden og der laves hygge-krog foran omklædningsrummene. Så er der måske rum for 3. halvvej eller en rolig krog til de større børn i frikvartererne. Arealerne mellem bygningerne indrettes, så de samler funktionerne i området. Brandvejen til skolen er fremad også hovedstien i ankomsten til hal og skole. Parkering vil blive trukket ud øst for skolestien, så stien friholdes til børn og voksne på cykel og til fods. Stien markeres tydeligt som børnesti.

Parkering og Kys'og'Kør sker ved hallen og ved børnehaven. Ofte kan man have både børn i skole og børnehaven, og det kan lette trykket på vejene, at man ikke kører til to destinationer. Kys'og'kør markeres tydeligt, så der sikres en jævn afvikling.

Boldklubben får bedre mulighed for at udnytte boldbanernes kapacitet ved at de holdes samlet mod nord eller der alternativt placeres en pavillon til opbevaring af udstyr tæt på baner mod syd. Alternativt vil en udvidelse mod nord give mulighed for at opnå sammenhæng til den nye aktivitetsplads, og det giver mulighed for at hele det sydlige område kan friholdes til sammenhængende skovområde.

Hvor mange stjerner til planen:

Respondenter: 60 personer

Udvalgte input fra borgere:

- Dejligt med perspektiver om evt. ny hal og skole udbygning
- Måske kan vi holde på idrætsudøvere i bydelen
- Gerne flere steder til unge mennesker – også ikke sportslige
- Hold fast i alle klassetrin også når der kommer flere børn
- En fordel at hal 1 og 2 tænkes sammen – hertil fællesfaciliteter
- Der er tænkt på de mennesker der bor her. Dejligt.
- Ødelægger boldbaner med hal midt i det hele
- Kræver mere materiale til boldspil hvis noget skal i skur langt væk
- Mangler flere boldbaner og helst samlet
- Der er ikke brug for ny hal
- Husk at lave nye bålhytter hvis der udvides skole
- Kunne være godt med en legeplads til søskende når der ventes ved sport

Som et led i at eksemplificere de strategiske mål er der udpeget to områder hvor der zoomes ind. Den ene omkring hallen og skolen og den anden omkring dagligvareindkøb. Her er som skitserede eksempler illustreret, hvordan en videre udvikling kan gribes an hvis der bliver mulighed for det.

Illustrationerne har været fremlagt for borgerne i Sønderris via en digital platform, og her har der været mulighed for at give planerne point og give bemærkninger til det foreslåede.

Ved hver illustration er opsummeret input og opmærksomhedspunkter til en evt. fremtidig videreudvikling. Desuden er gengivet de point, som er afgivet fra borgerne i Sønderris.

Et grønt hjerte i bevægelse, alternativ A
1:1.500

Zoom: Et grønt hjerte i bevægelse

Alternativ B

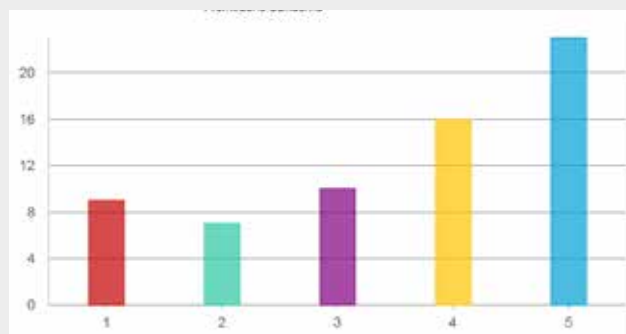
Alternativ placering af hal og baner

Her tænkes hallen sammen med en udbygning af skolens gymnastiksal og tilhørende omklædningsfaciliteter. Ny og gammel hal bliver en 'port' ind til et aktivt område i hjertet af Sønderris

Den grønne ring med boldbaner mod syd kan eventuelt rykkes mod nord for at give et mere sammenhængende boldspilsareal.

Øvrige forhold er som ved Alternativ A

Hvor mange stjerner til planen:

Respondenter: 65 personer

Udvalgte input fra borgere:

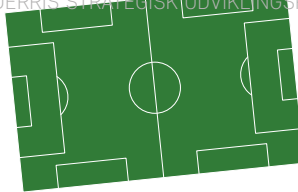
- Der er ikke flere fodboldbaner. Til gengæld hænger dem vi har mere sammen. Det vil betyde meget for sammenhængen til træningen for klubben.
- Super med flere fodboldbaner, masser af børn i området
- God ide med erstatningsskov
- Ser rigtig lovende ud
- Virker helt forkert at fjerne skov for at etablere boldbane midt i
- Synd at ødelægge skoven mod nord, ønsker at bevare den skov der er - det er fredfyldt
- Mangler sammenhængende idrætshal - Hal 1 og 2 bør ligge ved siden af hinanden

Som et led i at eksemplificere de strategiske mål er der udpeget to områder hvor der zoomes ind. Den ene omkring hallen og skolen og den anden omkring dagligvareindkøb. Her er som skitserede eksempler illustreret, hvordan en videre udvikling kan gribes an hvis der bliver mulighed for det.

Illustrationerne har været fremlagt for borgerne i Sønderris via en digital platform, og her har der været mulighed for at give planerne point og give bemærkninger til det foreslåede.

Ved hver illustration er opsummeret input og opmærksomhedspunkter til en evt. fremtidig videreudvikling. Desuden er gengivet de point, som er afgivet fra borgerne i Sønderris.

Lysninger
SØNDERRIS STRATEGISK UDVIKLINGSPLAN

Ny fodboldbane

Et grønt hjerte i bevægelse, alternativ B
1:1.500

Zoom: Et hverdagsmødested

Du kommer hjem til Sønderris, men inden du når helt hjem, skal du lige have aftensmaden og en liter mælk med. Uden for butikken løber du på en fra fodboldholdet.

Du har dagens lektier, fritidsjob og -aktiviteter bag dig, og det er tid til en hyggelig gåtur med vennerne. I går tur på stierne og sigter efter at købe en iste i butikken.

Du har været ude med hunden og den friske luft giver lyst til at slå et smut forbi, og se hvad der sker og hvem der kommer forbi på p-pladsen.

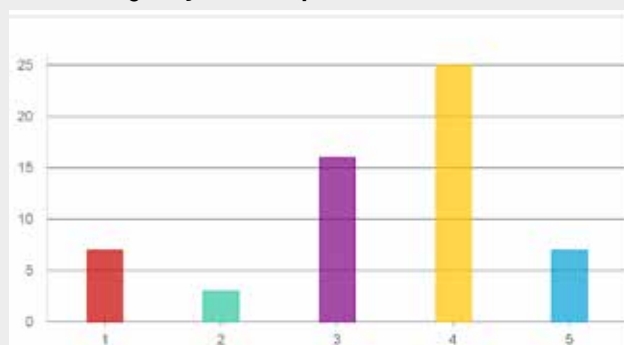
Her kan man i fremtiden slå sig ned til en kort snak. Man kan se, at det er blevet forår for plantekasserne blomstrer. De skaber læ og man får lyst til at sidde lidt. Sammen eller hver for sig. Der er udsigt til nye boliger vest for området, og eftermiddagssolen skinner i regnvandssøen på den anden side af vejen.

En ellers vindomsust p-plads får spirende liv og hyggelige hjørner til ophold og hverdagsmøder. Der vil ikke kun være nogen som suser fra biler til butikker, men der vil også være nogen, som sidder lidt i solen, og der vil være børn som leger tilbagetrukket fra trafikken.

Plantekasserne er nogle Sønderrisborgerne placerer i fællesskab med butikkerne, og måske er der en gruppe, som kan hjælpe med at plante dem til, så de kan give pladsen farve og liv år efter år. Alle skal være gode til at holde hyggekedlene pæne og ryddelige, så alle kan få glæde af dem. Den hyggelige plads gør at flere måske får lyst til at handle lokalt på vejen hjem frem for at handle andre steder.

Her i Sønderris vil der nemlig være god mulighed for at rende på nogen man kender fra lokalområdet.

Hvor mange stjerner til planen:

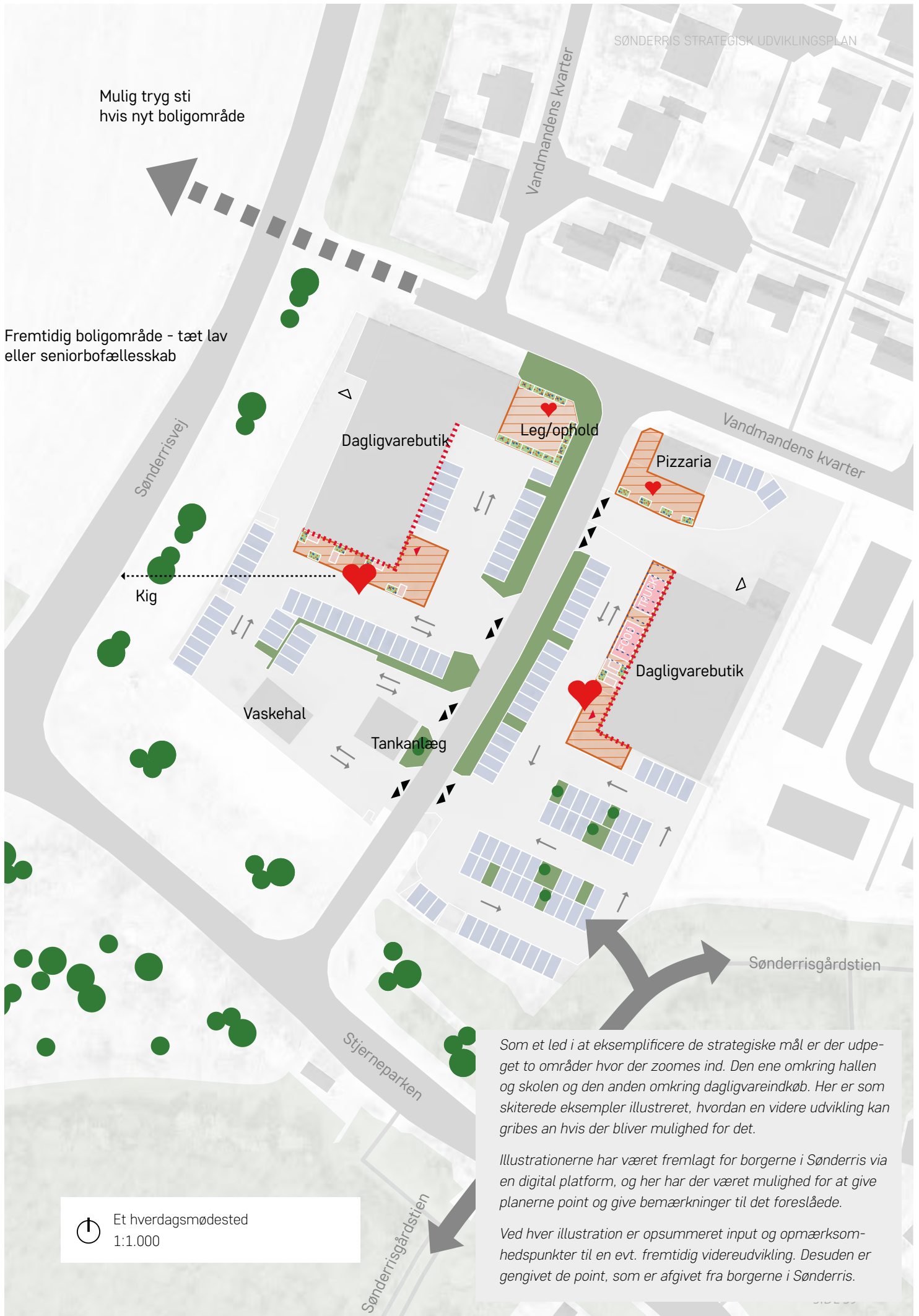
Respondenter: 58 personer

Udvalgte input fra borgere:

- Der er lyttet til Sønderriserne
- Dejligt med legeområde – godt ved gåtur til indkøb
- Der mangler fælles mødesteder i bydelen
- Fint at samles der hvor vi mødes alligevel - det er et vigtigt samlingspunkt
- Godt med seniorboliger i nærheden til indkøb
- At det er nemt og sikker, at komme ind og handle, uanset om man er i bil, på cykel eller på gåben. Samt at der bliver en form for samlingsområde, hvor der både er plads til, at børn kan lege og de voksne kan sidde og nyde en kop kaffe eller en pizza.
- Ønsker ikke udbygning med boligområder. Bevar det grønne i stedet
- Mange ledige p-plader – nogle kunne måske bruges til leg ophold
- For få parkeringspladser
- Legeområde for småt og for tæt på parkering, vej og biler
- Ønske om tunnel i stedet for sti
- Området med tæt lav bebyggelse bliver forhåbentlig boligforening for alle og ikke kun seniorer.

Mulig tryk sti
hvis nyt boligområde

Fremtidig boligområde - tæt lav
eller seniorbofællesskab

Som et led i at eksemplificere de strategiske mål er der udpeget to områder hvor der zoomes ind. Den ene omkring hallen og skolen og den anden omkring dagligvareindkøb. Her er som skitserede eksempler illustreret, hvordan en videre udvikling kan gribes an hvis der bliver mulighed for det.

Illustrationerne har været fremlagt for borgerne i Sønderriis via en digital platform, og her har der været mulighed for at give planerne point og give bemærkninger til det foreslåede.

Ved hver illustration er opsummeret input og opmærksomhedspunkter til en evt. fremtidig videreudvikling. Desuden er givet de point, som er afgivet fra borgerne i Sønderriis.

Handleplan - hvad nu?

Planen indeholder borgernes og byrådets fælles visioner for den fremtidige udvikling i bydelen. Ambitionen har været at give lokale borgere og foreninger mulighed for at påvirke byens udvikling og indgå i en fælles drøftelse om muligheder for områdets videre udvikling. For løbende sammen at kunne arbejde mod en realisering, er der udpeget mulige åbningstræk.

I forlængelse af den strategiske udviklingsplan for Sønderris kan der igangsættes forskellige initiativer i Sønderris.

Lokalrådet kan nedsætte arbejdsgrupper på de enkelte foreslåede tiltag i planen, og der kan i første omgang kigges nærmere på følgende:

- Dialog mellem skole, hal og sognehus
- Videre drøftelse med købmænd
- Videre drøftelse med Esbjerg Kommune om analyse af lokale og halkapacitet til fritidsformål

Derudover er der planlægningsmæssige initiativer, som vil blive foretaget i forbindelse med den næste revidering af kommuneplanen. Det kan blandt andet være:

- Planer for kommende boligområder
- Mulighed for et kommende seniorbofællesskab

